

Ирыстон-мад нæм дзуры!

Ирыстон-Мад! Дæ буары цирхъ ныссагъта
 Сау, тугмондаг удмардлæгты æфсад.
 Æвæццагæн, нæ Хъысмæтфыссаг загъта:
 «Æрцыди, Ир, дæ хъызæмæртты рад».

Дæ уæнг Беслæн уæззау фæцæф. Йæ рыстæй
 Дунеон хъыг, цæссыгджын хъыг рæзы...
 Нæй ахæм цæф дзæбæх кæнæн æлгыстæй...
 Æлгытæгмæ азары калм хъуызы.

Куыд райсæм уæд нæ маст нæ тугæзнагæй?
 Цæмæй сисæм æгаддинады рыст?
 Рæдудзыстæм æзнагхъуыртæ дæндагæй?
 Куыд сыскъуынæм нæ фыдгулы æнтыст?

Сырды хуыкком æхсæвæй нæй ыссарæн?
 Цъыфбабырсæджы паддзахад кæм ис?
 Фыдгулы фыды ном — Кавказ? Фæсарæн?
 Кæцæй цæуы лæгзæрдæмæ сырдноиз?

Æфсымæртæ, хынцъым ныууадзут! Хъарæг
 Уæ лæгдзинадæй басабыр кæнут!
 Ирыстон-Мад, нæ ныфсдæттæг, нæ дарæг,
 Сымахмæ дзуры! Тавицхъусæг ут!

— «Мæ сабитæ, уæ кæуын æз æнкъарын,
Уæ цæссыгæй мæ цæф кæнын дзæбæх.
Нæй тугистæй æцæгдзинад æссарæн,
Мæ цæфыл калынд тугисчытæ цæхх.

Тыхст заманы лæмæгъдзинады халон
Зианджыны зæрдæйы тых сæтты.
Лæгмары къухы амæттаг у хъалон,
Кæцы лæгмар йæ иблисæн дæтты...

Лæгуарзондзинад — удхæзна, удартаг,
Лæджы райрæзты ахсджиаг бындур,
Фыдыбæстæ дзæбæхгæнæны бардуаг,
Уæ цардамонды дун-дунеон хур!

Мæ сабитæ! Мæ иргоймæгтæ! Уарзут
Æфсымæртау кæрæдзийы! Рæстад
Чи хурх кæны йæ фыдхъуыддæгтæй — мард уд.
Рæстад тауæджы дыргъ — уæларвон кад!

Уæ цардхалджытæ: хиппæлой мæнгдзураг,
Гæртамисæг, гадзрахатæйцæуæг,
Тар уагбыдыры рухс æвзартæ рувæг,
Ныллæг æгъдау бæрзонд Ирмæ хæссæг,

Цъаммар дымыстæр, знаггады цагъайраг,
Рæстдзурæджы æгадгæнæг, фыдзонд,
Æдылы мийы куырм-къуырма уацайраг,
Фыдкойы уасæг, буармонцты нывонд...

Мæ сабитæ! Уæ цардмæры бырæттæ
Ныфсджынай судзут удварны тынай!

Уæд уæм сæ къух дæр бадардзысты зæдтæ,
Хуыцауы Фарн æнкъардзыстут фæрнæй!

Зæрдæйы арфы рухсады сырх зынгæй
Куы бандзарат расугъддзинады арт,
Куы фæтæрат фыдноты уаг уæ фынгæй,
Куы банкъарат: кæцы æгъдау уы мард,

Уæд зондзыстут æппæт хæзнаты æргътæ!
Хæзнатæй нæй удгоймагæй уæлдæр!
Уæд нал хъусдзыстут мардхæссаг гæрæхтæ!
Уæд ахаудзæн хæсты паддзахы сæр...»

Æфсымæртæ, хынцъым ныууадзæм! Хъарæг
Нæ лæгдзинадæй басабыр кæнæм!
Ирыстон-Мад йæ ныхас загъта! Нарæг
Фæндагыл иумæ ног цардмæ тырнæм!!!

Ирыстонь кадъ зарæг

Хъæбатыр Ирыстон, æнусæй æнусмæ
Уæлахизы къахæй цыдтæ
Æгъдауы фæндагыл сæрибары рухсмæ!
Ныййардтай нын фарны дыргътæ!

Ды бавзæрстай удхары судзаггаг ризын,
Æнкъардтай мæнгард цафты рыст,
Нæ лыгъдтæ быцауæй, нæ тарсттæ фыднизæй.
Дунеон — дæ нæртон фæлдыст!

Базард:

Æмбырдæй, æнгомæй, ныфсджынай
Мах рухсады хурмæ тырнæм!
Æргомай, тыхджынай, цытджынай
Нæ Иры тырыса хæссæм!

Рæстуарзаг Ирыстон, дæ хъысмæты арвæй
Дæ къабæзты иугонд нæры!
Рæстдзинады суадонæй, удварны суарæй
Нæ иумæйаг хъару гуыры!

Базард:

Беслæны фыдæвзарæн

Бур фæззæг... Рухæнмæй... Иры æгъдауыл
 Сау — сауид калмау æртыхсти фыдох.
 Мардзæрдæ фыдгултæ Беслæны буарыл
 Маргзондæй бандзæрстой тугкалæн тох...

Ахуыры галуанмæ рухсзæрдæ сабитæм
 Бабырста бирæгъты тугдзых рæгъау.
 Сырдтæ сæ дзæмбытæй амæстой абетæ,
 Хъуыртæ рæдывтой фырагъуыд сырдау.

Тахтысты рухс удтæ дзæнæты суадонмæ;
 Барастыр амыдта рогадæр фæндаг...
 Лæгмарты мард удтæ калдысты зындонмæ...
 Судзаггаг хъызæмар — зындоны уаг.

Сауæрфыг Удхæссæг къулы бын ауыдта:
 Цæф чызг йæ мард мады къухыл хуыссы;
 Тугæйдзаг абетæ риумæ æрбалхъывта,
 Хус рæсыд былтæй йæ хъарæг кæлы:

«Чъизи мæ абетæ, ног дарæс... О нана,
Ма мæм хæц... ахаудтæн...». Акъул йæ сæр...
 Удхæссæг хъарм буарæй чызджы уд ратыдта...
 Разынди дзæнæты рухсдзыд къæсæр...

Удзæлтæ калдысты: «Бацæрут уарзонæй!
Саразут удварнæй ирвæзты нау!
Саходдзæн хæрзгæнæг дзæнæты суадонæй...»
Уый дзырдта адæмтæм Иунæг Хуыцау.

Мæ иунæг Ирыстон

Мæ иунæг Ирыстон, дæу уарзын зæрдæйæ!
 Мæ уарзтæн æгæрон йæ арв!
 Дæ хъысмæты цæссыг æнкъарын, кæутæйæ,
 Мæ бонтæ æлвисын дæ райрæзт мыскæйæ.
 Куыд мигъджын уы райрæзты арф.

Мæ зæххон ныхæстæй дæ æрвон фæндагтæ
 Куыд равдисон адæмæн æз?
 Дæ удварны хæзнаты сойджын бæркæдтæ,
 Дæ куырыхон сабиты зонды бæрзæндтæ
 Фылдæр кæнын — махæн нæ хæс!

Базард:

Ирыстон, Ирыстон! Мæ уарзон ныййарæг!
 Дæ амонд — мæ хъуыдыты сæр.
 Дæ низтæй — мæ хъарæг, дæ цинтæй — мæ зарæг,
 Дæ тыхæй — мæ тыхы цæхæр!

Хъæбатыр Ирыстон! Дæ амонды мæсыг
 Йæхи дур æзмæлын кæны.
 Нæ акæлдзæн никуы, нæ кæнын дызæрдыг.
 Дæ сабиты къухы — дæ фервæзты фæрдыг.
 Сæндидзæн зæрдæйы гуыры...

Базард:

Джызæлдон

Джызæлдон, нæ Ирæй ды райгуырдтæ разлæр.
Ды фелтай нæ рагон фæлтæрты хъысмæт.
Дæ цæссыджы ирдмæ, дæ дурты æмдзæгъдмæ
Куыд уарзтой, куыд агурдтой кадджын мæлæт?!

Базард:

Джызæлдон, Джызæлдон,
мæ сусæг хъуыдытæ
Æдасæй, зæрдйагай
дæ уазæг кæнын.
Джызæлдон, Джызæлдон,
мæ сагъæс мын ахæс;
Фæнды мæ дау хуызæн
æнусмæ кæлын!

Дæ сабыр уылæнты — нæ цины сыфтæртæ,
Дæ тызмæг богъ-богъы — нæ тасы уидаг.
Зæгъ ма мын: куыд цæрон, куыд агурон амонд,
Куыд базонон тагъддæр дæ æрдзон æвзаг??

Базард:

Кæдæм кæлыс, фелтон. Кæцæй гуырыс, зонын.
Дæ рæвдауæг донæн нæ уызæн кæрон.
Дæу ивгъуыды уарзтой, дæу абон дæр уарзынц,
Æнæмæнг, дæу уарздзысты фидæны бон!

Базард:

Мæ Хуссар Ирыстон

Мæ Хуссар Ирыстон, дæ фидæны арвы
Сæрибары зарæг нæры!
Дæ сабиты ног царды уалдзæг æндавы,
Сæ зæрдæты хъару гуыры!

Мæ Хуссар Ирыстон, дæ фыдгулы сæфтæг
Иæхи фыды уæзæй сæтдзæн!
Фæстæмæ нæ раздæхдзæн ивгъуыды рæстæг,
Дæ фæндаг уы размæ дæуæн!

Базард:

Нæ Цæгат, нæ Хуссар, уæ баиудзинадæй
Нæ райрæзты базыр тыхджындæр кæны!
Нæ Цæгат, нæ Хуссар, уæ иумæйаг цардæй
Уæлахизы дидинаг тагъддæр рæзы!

Мæ Хуссар Ирыстон, дæ удварны тæнæй
Æрбамбырд кæн Иры лæгтæ!
Ирыстоны иугонд æнгомы æфсæнæй
Æрбырсдзæн йæ царды зынтæ!

Базард:

Æлборты Феликсæн

Фæндараст, Феликс. Иры зæрдæ ризы.
Цы пайда у нæ хъарæг ныр дæуæн?
Куы ниудта рыст дæ буары уæззау низы,
Уæд хъуыди, уæд дæу не 'ххусы рæтæн.

Зæдау сыгъдæгæй ацыдтæ нæ цардæй.
Зæххон дунейы баззайдзæн дæ фæд.
Фыддзинад цавтай уды æргом зардæй!
Удæй зарагмæ нал уæнды мæлæт!

Æнусы арвыл райгуырды ног стъалы,
Дæ буаррынай куы раирвæзт дæ уд,
Æмæ ныл абон пиллон тынтæ калы,
Зыланг кæнгæ: «Æфсымæртау цæрут!

Уæ царды мæры уарзондзинад тауыт!
Бæрзонд кæнут уæ мадæлон æвзаг!
Æнусхæзнатæй фарны дыргътæ барут!
Рæстады былты — амондмæ фæндаг!»

Фæндараст, Феликс. Абон дæ дзæнæты,
Дæ зарæгæн нæ аскъуындзæн йæ тæн!
Дæ рухс хъуыдыты алæмæт уылæнты
Нæ царды уаг хæрзаивдæр кæндзæн!

Джызæлы чындзытæ

Джызæлы чындзытæ, уæ мадаелон кадай
уæ бинонты къона фæрнджындæр кæны.

Джызæлы чындзытæ, уæ къухы бæркадай
уæ хъæубæсты бæркад фыд аз дæр рæзы.

Джызæлы чындзытæ, уæ рæсугъд æгъдауæй
кæндзæни рæсугъддæр нæ царды æгъдау.

Джызæлы чындзытæ, уæ раст зонды фатай
æдылы ми марут лæгмарæг сырдау.

Джызæлы чындзытæ, уæ зæрдæйы хъармæй
зымæгон дæр тайы гуырымышъдзинад.

Джызæлы чындзытæ, уæ уды хæрзуагæй
уæлахиздæр кæны нæ царды рæстад.

Джызæлы чындзытæ, уæ уарзондзинадай
хæрзаивæй аразут фидæны бон.

Джызæлы чындзытæ, ут райгонд уæ цардай!
æрцæудзæн, æнæмæнг, уæ сусæг фæндон!

«Уæлзондагур»

(Скъыуддзæгтæ философон поэмæйæ)

НЫВОН ДДЗЫРД!

Дæу цард бамбарын
кæд фæнды,
Уæд хъуамæ бамбарай,
мæ Кæсæг,
Цы у лæгмард?
цы ис мæрдты?
Кæдæм фæхæссы уд
Удхæссæг?
Цы дæтты фын?
Цы у фынай?
Дæ буары чи цары
æмбæхстæй?
Цæмæн хъæуы царын
рæстæй?
Цы ис хуыздæр
нæ зæххон хæртæй?
Дæ фыдыбæсты Уд
кæм ис?
Куыд гуыры уарзондзинад
царды?
Куыд тас у адæмæн
æрдзниз?

Цы тыхтæ ссудзынц
кувæн зарды?
Цы у зæххон?
Цы у уæлзæхх?
Цы у æрвон?
Цы у уæларвон?
Уæлзонд кæм ары
царды цæхх?
Кæй уд рæвдауы
Хцауы аууон?
Кæм ис зæххыл
æцæгдзинал?
Уæлзонд дæлзондæй у
тыхджындæр?
Кæд ваййы рухсхæссаг
æгад,
Зæрдиаг хæрзтæй та фыд
рæстджындæр?
Кæй хъæуы мадæлон
æвзаг?
Æвзаг цы 'ххуыс у
царды зæлæн?
Кæд мæлы адæмы
мыггаг?
Цы дæтты рухстых
тары сæрæн?
Кæрон æцæгæй у
кæрон?
Æви ис райдайæн
кæроны?
Кæцæй кæлы
нæ царды дон?
Ис фенæн арв,

цæргæйæ доны?
Цы цард бийы
дæ зæххон цард?
Æртæбæрдуне
ды куыд зоныс?
Тæндуне у æцæгдæр
дæрд?
Æнæмæлæт зæххыл
кæй хоныс?
Рыгмуры фенын у
дæ бон
Æгæрон дунейы
фæлдисонд?
Куыд хуыскъ кæны
æрдзы фæздон?
Дæ зæрдæ агуры
Æмбисонд?
Куыд хъавыс фервæзын
зæххыл?
Дæ удæнхъæлцау
тых кæм исы?
Цы у домбайдæр:
хины пыл
Æви рæстцардфæндыры
хъысын?
Хæрздинтæй кæцы у
хуыздæр?
Фæрнкуывдтæй кæцы у
фæрнджындæр?
Рæстдзуæрдтæй кæцы у
уæлдæр?
Цытлæгтæй кæцы у
цытджындæр???

Нәй царды фарстатән
 кәрон,
 Куыд нәй кәрон
 уәларвдунейән!
 Ссарын дзуапп уызән
 дә бон,
 Куы фенай царды бын
 уәлейә!
 Цәргәйә ам,
 зәххыл, бынәй,
 Цәрынц уәларвы
 минтәй иутә...
 Дә уд кәд ам хьәрзы
 сыдәй,
 Уәд Уым хәрдзәни
 Рухсы фиутә...
 Мә Кәсәг, мемә
 балцы цом!
 Әнкъарыс:
 удән у әххормаг...
 Әгәрон дунейы
 әргом —
 Дә удән
 удирвәзән хойраг...

* * *

Мәнгард цәмән у дуджы уаг, цәмән?
 Әгьдаухәлд, мәнг цәмән хьайтарау зарынц?
 Куыд хәры адәмы сә хьәхьхьаг хьулон зард?
 Ныр кады бәрзәнд буартыхәй куыд барынц...

Уәләнгай зондыл хәст ләгтә ләсынц,
 Хьәргәнгәйә, әнәхуыцауы цардмә,

Æмæ царынц хæдмæлхор уырытау
Зæххы хуынчъы, зæрдиагæй кувгæ мæрдмæ...

Цы зоны тархæссæг? —
мæнгфæндаг цыфцардмæ.

Æцагдзинад йæ цыфдзæмбытæй тоны...

Фæлидзы хурæй зæххбынтылæсаг...

Уæлæнгай зонд æмбæхсы марг йæ роны...

Нæй маргæй амарæн бæрзонд хъуыдыйы тын!

Бæрзонд хъуыды уæларвæй у бæрзонддæр!

Тæхын нæ зоны куырм лæсаг хъындил;

Нæ атæхдзæн, куы суа уындæй хæрзконддæр!

* * *

Рæстагуртæ уыдысты раст, æнæмæнг,
Фæдзæхсгæйæ: «Цард ивгæцыд кæны;
Фæлæ нæ ивынц уæлзонды зæрватыкк
Æмæ дæлзонды тугдæндаг уыры...»

Уæлæрдзонлæг цары æмæ улæфы
Рæстцардхохмæ æнæрлæугæ цыдæй.
Куы бахауы зындзинады лæгæтмæ,
Уæддæр цары уæлахизæй, рæстæй!
Уæддæр йæ хъысмæт Арвы лæвар хоны,
Уæддæр ныфсджынай ног зынтæм тырны,
Фæззæджы астæу — уалдзыгон йæ зæрдæ,
Мæлæтхъæбысы цардзардмæ хъырны...

Дæлæрдзонлæгæн у йæ царды бæстæ
Мæнгзондцыфæйдзаг смаггæнаг чырын.
Уым паддзахтæ — фыдныхас, маст, рынфæндтæ,
Йæ цардхæзна та — хорæй дзаг гуыбын...

Дәләрдзонлаг кәсы әрдзмә чырынай,
 Чырынзондаёй уыны йә цардвәндаг,
 Чырынадде цы ис, — мәнғыл нымайы,
 Әрдздуне хоны хәмп, йәхи та — саг...

Цәры паддзахау ләгрәгъау нә дуджы,
 Мәстджын уәлдәфәй уәфы йә зонд...
 Мәнгзонды тугцъир цардбындур әхсыны,
 Цәмәй хәла нә дуджы царды конд...

Йә цәрәнтыгъдад у нылләг ләгрәгъау.
 Ләгрәгъауән йә гуыбыны цәрынц:
 Мәнгзондрынаёй рынчын поэт, сфәлдисәг,
 Кәцытә уым кәрәдзийы хәрынц...

Нымад фысджыты бирәты хъуыдыты
 Ныббадти рагәй ләгрәгъауы зулкъ.
 Фыссәджы сәры ахәм зулкъ куы цәра,
 Уәд у йә фыстафсон удбырсәг мулк...

Йә бон у зулкъән сабыргай, әнцонаёй
 Мәнг ахуыргондаёй саразын әххуырст.
 Әххуырст-ахуыргонд, зонды рухс мысгәйә,
 Кәны нылләг йә куыстыты әнтыст...

Ләгрәгъауән цы у йә царды нысан?
 Цәуыл ләууы йә сәйрагдәр хәзна?
 Цәмәй у конд йә зәххон царды бындур?
 Нә дуджы хъуамә мәнгдзинад цәра?

* * *

Зәгъ хохаг дурән: «Хъысын фәндыр, азар!»
 Йә буарыл уәд нә фәзындзән тынтә,

Нæ райхъуысдзæн йæ миддунейы арфæй
Уддзæбæхгæнæг удæгас зæлтæ...

Уæддæр йæ риуы — дуры уазал мидис.
Куырм лæгæн ратт сызгъæрин чъизи дур,
Æмæ йæ аппаратдзæн, нæ фендзæни сызгъæрин;
Зæгъы йæ зонд-цæст: «У сызгъæрин бур...»

* * *

Кæд æрцæудзæни, кæд Йесо дунемæ?
Чи базондзæни Йесойы æрцыд?
Дункæроны арты адæм судзынц...
Кæд раарвитдзæни Хцау-Фырты Йæ Фыд?

Æрцæудзæн тагъд... Куы рцæуа ардæм, зæххмæ,
Уæл арвферттывдæй срухс уыздзæни зæхх...
Хурскæсанæй хурныгуылæнмæ ферттывд
Зындзæн, куыд зыны буарцæстмæ къæдзæх...

Уынгæгад-бонтæ фендзысты сæ карон...
Йæ артрухс тынтæ бамбæхстдзæни хур,
Майы цæсгом нæ зындзæни æхсæвы...
Куыд хауы зæххмæ уазал уæззау дур,

Æрхаудзæн афтæ арвæй алы стъалы...
Уæларвон тыхтæ фенкъуысдзысты уæд...
Сдзыназдзысты æппæт зæххон мыггæгтæ...
Хъæрæй загъдзæни лæгдунейæн зæд:

«Æрцæуы уæм, æрцæуы уæм Чырысти!
Йæ разæй заргæ рухс зæдтæ цæуынц!
Æрымбырд уыт, æвзæрстытæ! Нæ хъусут:
Тæригъæджынтæ, тар удтæ кæуынц...»

Нæ кæсдзысты куырм адæмтæ æнхъæлмæ
Уæларвон тыхты мæлæтдзæг цæфмæ...
Раст Нойы бонты хъæлдзæг цард куыд уыди,
Уыздæни афтæ...

* * *

Ныхмæлаудтæ — уæливгæцыды артаг...
Ныхмæлаудтæй хасты гуырæн гуыры...
Ныхмæлаудты хъæуы, æнæмæнг, райхæлд...
Ныхмæлаудтыл дзыллæйы цард лæууы...

* * *

Æз рухс фæндагмæ бахизгæйæ феттон
Уæларвон Рухс! Æз фехъуыстон зæлтæ,
Кæцытæ калдысты æнæуынгæ тыгъдадæй...
Фæндагыл бирæ бавзæрстон зынтæ...

Æнæ зынтæй нæ гуыры никуы ногад!
Æнæ зынтæй нæй бамбарæн фæндаг!
Æнæ зынтæй уæливгæцыд хуыскъ кæны!
Æнæ зынтæй нæ фæцæрид хъæддаг...

Зындзинад у фæндаггонæн йæ улафт;
Æнæ уылафтæй царды нæй цæрæн.
Нæ буары хуызæн уылафы нæ уд дæр...
Зындзинадтæй цы гуыры? — Ног гæнæн!

* * *

Мæ уд-æфсымæр,
баздах абон
Голгофхохмæ
дæ цæстæнгас!
Дæ миддунейы —

знадгы уаллон? —
 Йæ сæр ын цæв!
 Ды дæ æдас!
 Хуыцаумæ кув!
 Фæллады гуырæн
 Йæхицæн ссардзæни
 мæлæт!
 Куывдæй нæй бафæллайæн
 удæн!
 Хуыцаумæ кув!
 Лæвар — дзæнæт!
 Фæллад куы фæхæца
 дæндагæй,
 Уæд зæгъ:
 «Голгофхохмæ кæсын!
 Мæ сыгъдæг динон
 царды уагæй
 Лæгцарды чъизитæ
 æхсын!
 Уынын Йесойы удхар
 дзуарыл;
 Уынын Йесойы
 арвон туг;
 Уынын цæфты фæдтæ
 Йæ буарыл,
 Кæцыты скæнæг —
 куырм лæгдзуг..
 Йесойы сабыр ныхас
 хъусын:
 «Мæ Фыд, ныббар сын,
 куырм лæгтæн,
 Кæцыты удты
 иблис кусы...

Фыд, ратт сын
 ирвæзты гæнæн...»
 Мæ уд-æфсымæр,
 баздах тагъддæр
 Голгофхохмæ
 дæ цæстæнгас!
 Удæй уæларвы
 искуы тахтæ?
 Тæхдзынæ! Кув!
 Зынтæ фæраз!
 Ерцæудзæни дæумæ
 Голгофæй
 Æцæг æххуысдзинады
 къух!
 Кæлынц зæлтæ
 Голгофы хохæй
 Дунейы адæмтæм
 æдзух,
 Фæлæ сæ уд-хъустæ
 къуырма сты;
 Куыд фехъусой
 æгас зæлтæ?
 Сæ цард — фæтккаст,
 æдылы хъазты;
 Сæ царды знаг —
 зæххон зынтæ...
 Зæххон зынтæ —
 дæ уды артаг!
 Зæххон зынтæй
 дæ уд рæзы!
 Йæ зынты тары
 рухс тын раттаг
 Голгофмæ

Уд-цæстæй касы...
Мæ уд-æфсымæр,
зæгъ дæхицæн:
«Йесо — мæ зæрдæйы!
Мæ цард
Йесойы Дзырдæй
нал у хицæн!
Нæ дæн, нæ дæн,
нæ дæн уд-мард!!!»

* * *

Цин кæнут,
дунейы адæм!
Цин кæнут
паддзах, цагъар!
Раттут цыт
Хуыцауы Мадæн,
Кæцы бакодта нын
дуар
Арвон галуанмæ!
Бæрзондæй
Рарвыста Йæ Фырты
Хцау!
Хцауы Фырт
сыгъдæг уд-зондæй
Ракодта
нæ царды нау
Уды уарзты
хуры бынмæ!
Уым —
уд-фервæзты гæнæн!
Ды цæмæй тырныс

цæрынмæ:
Буарæй? Удæй?
Цард-улаен
Буар хæссы
ингæн-дунемæ;
Уды хæдзар та —
Æнус!
Йесо дзуры:
«Цомут Мемæ!»
Хъусæг, байгом кæн
уд-хъус!
Йесо дзуры!
Зæдтæ зарынц!
Зæххон дзуæрттæй
хъарм кæлы!
Рухсхæсджытæ
ногад тауынц!
Зæрондады тар
кæуы...
«Цомут, цомут,
цомут Рухсмæ!» —
Хъуысы
Йесойы Ныхас!
Рухс фæндаг
кæны Æнусмæ!
Рухс фæндаг зын у? —
Фæраз...
Чи нæ цæуы
Рухсы уагмæ,
Уый у тар уаджы
хъæндил...
Ма внал, хъæндил,
арты агмæ,

Ацу, тары уэрмы
зил...
«Рухсмæ! Рухсмæ!» —
Йесо хоны...
Хъусы рухс зæрдæ
Йæ Дзырд!
Тарзæрдæ
йæ рустæ тоны, —
Ауыдта
йæ зæххон цырт...
Цин кæнут,
дунейы адæм!
Цин кæнут
падзах, цагъар!
Радтут цыт
Йесойы Мадæн!
Йесо —
уд-фервæзтмæ дуар...

Æз нал тæрсын мæлæтæй!

Æз нал тæрсын æвирхъау буармæлæтæй!
Мæлæты фæстæ — ног, æгæрон цард!
Фæлæ нæ лидзын ацы царды мæтæй,
Нæма дæттын ингæнкалмæн мæ мард!

Цæуылнæ лидзын? А зæххыл цы кусын,
Куы базыдтон æрдзгуырæнты гуырæн,
Куы райдыттон Æдзæмы Хъæлæс хъусын,
Куы бамбæрстон: лæггад кæнын кæмæн?

Нæй радзурæн зæххон мæгуыр ныхæстæй:
Цы уынын æз мæ ингæны фæстæ,
Кæм балц кæнын мæ улы тæнаг цæстæй,
Цы хуызæн у Æцæгады Бæстæ...

Æз амонджын дæн? О! Цæрын фæндагæй!
Мæ уæлдæф у, мæ хойраг у фæндаг!
Æлвисын рухс æнусон Рухсы уагæй,
Цæмæй фæрухс уа талынг царды уаг!

Фыссæг нæ дæн! Мæ зæрдæйæ æнкъарын:
Мæ фыст ныхас Уæлдунейы гуыры...
Уæлдунейæ зæххон дзаумæттæ барын...
Уæлдунейы мæ хъуыдызæл нæры...

Фæлаæ удфыст зæрдæйæ куырм нæ кæсы,
Удзырд нæ хъусы зæрдæйæ къуырма...
Куыд фена уаллон дард арвы цæргæсы,
Куыд хъуамæ арвмæ зæххбынæй тырна!?

Рæстæг æрцæудзæн... Фидæнады арвыл
Æссудзæни мæ дард хъуыдыты хур...
Удмардлæгтæ мæ буары æмбыд мардыл
Уæд сывæрдзысты мард сызгъæрин дур...